

2330

Gumpert
Wm. Gumpert

1m4

U-23

2073

01 JUL 2009

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԿ(Բ)Կ ԿԿ-Ի ԸԳԻՑՊՐՈՊ-ՐԱԺՆԻ

Ն Ա Խ Ա Գ Ի Ծ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄԻ
Ծ Ր Ա Գ Ր Ի

(Առաքիպական խմբակների համար)

IMH
G-23

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1929

10 JUL 2013

2330.

Ca 1589

IMH

G-23

ՄԱՐՔՍԻՉՄԻ ԵՅՈՒՅՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Հաստատել, վոր մարքսիզմը ներծծել է իր մեջ մտքի բոլոր նվաճումները ինչպես փիլիսոփայության, այնպես և առանձին գիտությունների բնագավառում:

Պարզել, վոր մարքսիզմը միասնական, ամբողջական աշխարհայեցողություն է մեթոդոլոգիա չէ:

Հաստատել, վոր պատմական մատերիալիզմը հասարակական յերևույթների նկատմամբ կիրառված մարքսիզմ է:

Հաստատել, վոր լենինիզմը իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխությունների դարաշրջանի մարքսիզմ է:

Մշակման ծրագիր

Մարքսիզմի պատմական արմատները—կլասիկ քաղաքատնտեսությունը, ֆրանսիական սոցիալիզմը և գերմանական կլասիկ փիլիսոփայությունը:

Մարքսիզմը վորպես դիալեկտիկական մատերիալիզմ: Մարքսիզմը վորպես աշխարհայեցողություն և մեթոդ: Մատերիալիստական դիալեկտիկական վորպես մարքսիզմի հիմունք: Մատերիալիստական դիալեկտիկական վորպես ոբյեկտիվ աշխարհի ճանաչողության ընդհանուր մեթոդ: Մարքսիզմի իբրև աշխարհայեցողության և իբրև մեթոդի ամբողջականությունը: Թեորիայի և

3689-82

Հրատ. № 1083

ՊԵՏՏՐՈՍԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ ՑԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Փրատ. № 2791(բ)

Տիրաժ 1000

Պատվ. № 1051

պրակտիկայի միասնականութիւնը մտքսիզմի մեջ։ Պատմական մատերիալիզմը վորպես հասարակական յերևութիւնների նկատմամբ կիրառված գիտելիքական մատերիալիզմ։ Պատմական մատերիալիզմը վորպես հասարակական կյանքի ճանաչողութեան և փոփոխման միթողողութիւն։ Դիալեկտիկական մատերիալիզմի դերը պրոլետարիատի գասակարգային կռիւ պրակտիկայում։ Պատմական մատերիալիզմի և հասարակութեան վերաբերյալ առանձին գիտութիւնների փոխհարաբերութիւնը։

Լենինիզմը վորպես իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխութիւնների դարաշրջանի մտքսիզմ։ Մտքսիզմի և լենինիզմի մեթոդի ու աշխարհայեցողութեան միասնականութիւնը։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ЛЕНИН — «Маркс, Энгельс, марксизм».

ДЕБОРИН. — „Ленин как мыслитель“.

ՍՍՍՐԿԻՆ. — «Լենինիզմի խնդիրներ».

I ԹԵՄԱ

ՀԻՄՔԻ ՅԵՎ ՎԵՐՆԱՇԵՆՔԻ ԹԵՈՐԻԱ

(4 պարագրաֆ)

ՄԵԱԿՄԱՆ ԳՊԱՅԱԿԸ

Տալ պատկերացում արտադրողական ուժերի, արտադրական հարաբերութիւնների ու հասարակութեան տնտեսական կառուցվածքի մասին և քննել հասարակութեան հիմնական տատման փուլերը։

Բնարկել հիմունքի (базис) և վերնաշինքի փոխհարաբերութեան հարցը։

Հաստատել հասարակական որինաչափութեան սպեցիֆիկ բնույթը։

ՄԵԱԿՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

1. Նշութական արտադրութիւնը վորպես հասարակական կյանքի հիմունք։ Արտադրական ուժերը և նրանց բաղադրիչ տարրերը։ Տեխնիկան իբրև աշխատանքի գործիքների ամբողջութիւն և նրա՝ իբրև արտադրողական ուժերի բաղադրիչ մասի՝ դերը։ Մարդու՝ իբրև արտադրողական ուժերի տարրերից մեկի՝ դերը։ Աշխարհագրական միջավայրի ազդեցութիւնը արտադրողական ուժերի զարգացման վրա։

Արտադրական հարաբերութիւնները և նրանց կախվածութիւնն արտադրողական ուժերից։ Հասարակական տնտեսական կառուցվածքի հասկացողութիւնը։ Արտադրական հարաբերութիւնների ամբողջութիւնը հասարակութեան տնտեսական կառուցվածքն է։ Ֆեոդալիզմի, կապիտալիզմի և իՍՂՄ տնտեսական կառուցվածքը։

2. Տնտեսական ստրուկտուրան վորպես հասարակական կյանքի հիմք։ Վերնաշինքը՝ տնտեսական հիմքի վրա բարձրացած հասարակական յերևութիւնների ամեն մի ձևն է (պետութիւն, հասարակական հոգեբանութիւն և մտայնութիւն, կրօն, գիտութիւն)։ Հիմքի վորոշիչ դերը և վերնաշինքի հակադարձ ազդեցութիւնը հիմքի վրա։

Հասարակական զարգացման որինաչափութեան նը։ Հասարակական որինաչափութեան վորակական

տարբերությունը բնության որին աչափությունից: Բնության որենքները հասարակության վրա և հասարակության որենքները բնության վրա մեխանիկորեն փոխադրելու անկարելիությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

БУХАРИН.—„Теория исторического материализма“ гл. V, § 34 (առանց մանրատու մասի):

МАРКС.—„Критика политической экономии“, գրքի առաջարանը. հրատ. «Московский рабочий» 1922 թ., էջ 38-39:

ЛЕНИН.—„Что такое друзья народа“, собр. соч., том I, էջ 67-72, 1-ին հրատ.

ЭНГЕЛЬС.—„Основные моменты теории Дарвина“, տես Семковский.—„Марксистская хрестоматия“, 6-րդ հրատ., ГИЗ Украины, էջ 143-144.

ПЛЕХАНОВ.—„Марксизм и дарвинизм“, նույն տեղում:

ЭНГЕЛЬС.—„От обезьяны к человеку“ նույն տեղում:

МАРКС.—„Процесс человеческого труда“, նույն տեղում:

ПЛЕХАНОВ.—„Органы животного—орудия человека“, նույն տեղում, էջ 159-161:

ՊԼԵՆԱՆՈՎ.—„Մարքսիզմի հիմնական խնդիրները“ գլ. VI, VII, VIII և IX.

ЭНГЕЛЬС.—„Действие надстроек в ходе исторического процесса“. Семковский.—„Маркс. хрест.“ էջ 221-223.

ЭНГЕЛЬС.—„Активная роль надстроек“, նույն տեղում, էջ 223—224.

ԼԵՆԻՆ.—„Պարեննարկի մասին“:

ՄՍՐԲՍ.—„Վարձու աշխատանք յեվ կապիտալ“:

II ԹԵՄԱ

ԴԱՍԱԿԱՐԳԵՐ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐ

(3 պարապմունք)

ՄԵԱԿՄԱՆ ԵՊԱՏԱԿԵ

1. Պարզել հասարակական դասակարգի հասկացողությունն ու հասարակության՝ դասակարգերի բաժանման պատճառները և տալ պատկերացում դասակարգերի և դասակարգային կռվի ձևերի մասին ֆեոդալիզմի, կապիտալիզմի և պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակ:

2. Հաստատել, թե որ դասակարգային կռիվն անխուսափելիորեն տանում է դեպի պրոլետարիատի դիկտատուրան և դասակարգերի մահացումը. պարզել պրոլետարիատի պատմական դերը և քննել դասակարգի, կուսակցության և առաջնորդների փոխհարաբերության հարցը:

ՄԵԱԿՄԱՆ ԺՐԱԳԻՐ

1. Հասարակության՝ դասակարգերի բաժանումը աշխատանքի հասարակական բաժանումով է պայմանավորված (ենգելս): Դասակարգերը մարդկանց խմբավորումներ են, վորոնք զանազանվում են հասարակական արտադրության պատմականորեն վորոշված սխեմանում իրենց ունեցած տեղով, արտադրության միջոցների նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքով, աշ-

խատանքի հասարակական կազմակերպման գործում խաղացած դերով և, հետևաբար, հասարակական հարապատկերության իրենց տրամադրություն տակ յեղած մասի քանակով և ստացման լեղանակով (Լենին)։ Դասակարգային շահերը և դասակարգային պայքարը։ Դասակարգային պայքարի տնտեսական ու քաղաքական ձևերը և նրանց կապը։ Դասակարգն «ի՞ր մեջ» և դասակարգն «ի՞ր համար»։ Դասերը և դասակարգերը։

Կապիտալիզմի հիմնական դասակարգերը — բուրժուազիան և պրոլետարիատը։ Պրոլետարիատի դերը պատմության մեջ։ Պրոլետարիատը վորպես սոցիալիզմի համար մարտնչող միակ հետևողական հեղափոխական դասակարգ։ Գյուղացիության դասակարգային դրությունը կապիտալիստական հասարակության մեջ։ Գյուղացիության աղքատացումն ու շերտավորումը։ Պրոլետարիատի և գյուղացիության փոխհարաբերությունը 1) ֆեոդալիզմի մնացորդների և 2) կապիտալիզմի դեմ մղած պայքարում։ Կապիտալիստական հասարակակարգում մղվող դասակարգային պայքարի լիբերալական և մարքսիստական հասկացությունները։ Նա յե միայն մարքսիստը, ով դասակարգային պայքարի ճանաչումը կհանգեցնի պրոլետարիատի զիլտատուրայի անհրաժեշտության ճանաչմանը (Լենին)։

2. Դասակարգային հարաբերությունների փոփոխությունները ԽՍՀՄ-ում։ Բուրժուազիայի և կալվածատերերի շահագործումը Հոկտեմբերյան հեղափոխության պրոցեսում։ ԽՍՀՄ հիմնական դասակարգերը՝ պրոլետարիատը և գյուղացիությունը։ Վոչ-հիմնական դասակարգը՝ բուրժուազիան, այն է՝ կոնցեսսիոները, նեպոստը, կուլակը։ Գյուղացիության դրու-

թյունը ԽՍՀՄ-ում։ «Միջակացումը» ռազմական կոմունիզմի ժամանակ։ ՆեՊ-ի միջոցով դասակարգային հարաբերությունների մեջ մտցված փոփոխությունները։ Գյուղացիության շերտավորումը ՆեՊ-ի ժամանակ, նրա բնույթը և առանձնահատկությունները։ Միջակը վորպես հողագործության մեջ կենտրոնական դեմք։ Դասակարգային պայքարի ձևերի յուրահատուկ բնույթը ԽՍՀՄ-ում։ Պրոլետարիատի և գյուղական չքավորության դաշինքը միջակ գյուղացիության հետ և պրոլետարիատի առաջնորդող դերն այս գաղինքում։ Պրոլետարիատի խնդիրները — կապիտալիստական տարրերի վտարումը և մանր-գյուղացիական տնտեսության վերաշինությունը։ Դասակարգային պայքարի սրման անհրաժեշտությունը վերակառուցման շրջանի վերոջ հտապների վրա։ Տրոցկիստները և աջ թեքման կողմնակիցները չեն ըմբռնում պրոլետարիատի զիլտատուրայի պայմաններում տեղի ունեցող դասակարգային պայքարի դերն ու նշանակությունը։ Դասակարգերի վոչնչացման տնտեսական նախադրյալները դեպի սոցիալիզմը շարժվելու պայմանում։ Պրոլետարիատի զիլտատուրան դասակարգերի վոչնչացման զլխավոր գործիքն է։

Կուսակցությունը դասակարգի ավանգարդն է։ Առաջնորդների դերը դասակարգային պայքարի պատմության մեջ և անհատի՝ պատմության մեջ խաղացած դերի հարցը։ Մարքս, Էնգելս, Լենին։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐԿՍ յեվ ԵՆԳԵԼՍ. — «Կոմունիստական մանիֆեստ», 1 ին և 2-րդ գլուխ։

БУХАРИН.—«Теория исторического материализма», գլ. VIII (առանց մանրատառ մասի):

ЛЕНИН.—«О роли великих людей» (письма, 2-е изд., «Московский рабочий», 1923 թ., էջ 343-344):

ԼԵՆԻՆ.—«Զախուրյան մանկական հիվանդությունը կոմունիզմի մեջ» (դասակարգ-կուսակցություն-առաջնորդներ):

ЛЕНИН.—«Великий почин», том XVI.

ԼԵՆԻՆ.—«Կոսպեդալայի մասին»:

ЛЕНИН.—«Экономика и политика в эпоху диктатуры пролетариата», том XVI.

ԼԵՆԻՆ.—«Պետություն յեվ հեղափոխություն»

ЛЕНИН.—«Речь на съезде транспортных рабочих», том XVIII, ч. I.

III ԹԵՄԱ

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ՇԵՂԱՓՈՒՈՒԹՅՈՒՆ

(3 պարապրումն)

ՄԵԿԱՄԱՆ ՈՍԿԱՍԿԵ

Պարզել վոր պետությունը հիմնական վերնաշենքերից մեկն է հանդիսանում և դասակարգային տիրապետության գործիքը:

Հաստատել բուրժուական ղեմնկրատիայի դասակարգային բնույթը:

Հաստատել պետության և նրա առանձին ձևերի պատմականությունը:

Պարզել հեղափոխության պատճառները և հասպ-

րակության եվոլյուցիոն ու հեղափոխական փոփոխությունների առնչությունը:

Պարզել պրոլետարիատի դիկտատուրայի դասակարգային բնույթը, նրա պետական ձևը և պետության մահացման անխուսափելիությունը:

Պարզելով պետության, իբրև քաղաքական վերնաշենքի, հակադարձ ազդեցությունը հիմքի վրա՝ վորոշել պրոլետարիատի դիկտատուրայի դերը սոցիալիզմի կառուցման գործում:

ՄԵԿԱՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

1. Պետությունը վորպես քաղաքական վերնաշենք: Պետությունը դասակարգերի բաժանված հասարակության դասակարգային հակասությունների անհաշտելիության արգասիքն է: Պետությունը վորպես տիրող դասակարգի համար նպաստավոր արտադրական հարաբերությունների ամրապնդման գործիք: Պետությունը մի դասակարգի տիրապետության գործիքն է մյուս դասակարգերի շահագործման և ճնշման միջոց տիրող դասակարգի ձեռքում: Ընշման միջոցները—բանակ, վոստիկանություն, բանտ, շրջանային միջոցները—չեկեղեցի, դպրոց, մամուլ:

2. Մարքսի և Ենգելսի՝ պետության մասին ունեցած հայացքների խեղաթյուրումը 2-րդ Խնտերնացիոնալի ռադիկալիզմի տեսքերի կողմից (պետության դասակարգային բնույթի ժխտումը, պետությունը վորպես դասակարգերի հաշտեցման գործիք, բուրժուական ղեմնկրատիայի պաճուճումը, հին պետական մեքենայի քաջքայման անհրաժեշտության ժխտումը, բուրժուական ղեմնկրատիան վորպես բուրժուազիայի

գիկտատուրայի ձեերից մեկը: Պարլամենտարիզմը և հեղափոխական մարքսիզմի ու ոպպորտունիզմի վերաբերմունքը նրա նկատմամբ: Բուրժուական դեմոկրատիայի ճգնաժամը և նրա ֆաշիստական պետության փոխարկվելը: Ժամանակակից բուրժուական պետությունը վորպես արտադրողական ուժերի հետագա զարգացման արգելակ: Նրա քալքայման ախտեղից բղիսող անհրաժեշտությունը:

3. Արտադրողական ուժերի և արտադրական հարաբերությունների կոնֆլիկտը վորպես սոցիալական հեղափոխության պատճառ: Հեղափոխության՝ իբրև նախորդ եվոլյուցիոն զարգացումն ավարտող վոստյունի՝ հասկացողությունը: Եվոլյուցիայի և հեղափոխություն համադրությունը մարքսիզմի մեջ: Ոպպորտունիստների հայացքներն եվոլյուցիայի ու հեղափոխության և ռեֆորմի ու հեղափոխության առնչության մասին: Հեղափոխության որչեկտիվ և սուբյեկտիվ ֆակտորները: Հեղափոխական սխտուացիա:

4. Պրոլետարիատի գիկտատուրան վորպես պրոլետարիատի դասակարգային տիրապետության կազմակերպություն: Պրոլետարիատի գիկտատուրան վորպես դասակարգային պալքարի շարունակություն: Խորհրդային պետությունը վորպես պրոլետարիատի գիկտատուրայի ձև: Բանվորական պետություն և բանվորա-գյուղացիական կառավարություն: Պրոլետարիատի գիկտատուրայի հիմնական կողմերը — 1) շահագործող դասակարգերի ճնշումը, 2) աշխատավորների և շահագործվողների սոցիալիստական դաստիարակության ղեկավարությունը և 3) սոցիալիզմի կառուցումն ու դասակարգերի վոչնչացումը:

Դասակարգերի վոչնչացման պրոցեսը վորպես պետության վոչնչացման պրոցես: Պրոլետարիատի գիկտատուրան վորպես դասակարգերի և պետության վոչնչացման գործիք: Պրոլետարական պետության հեղափոխական դերը ԽՍՀՄ արտադրողական ուժերի սոցիալիստական զարգացման գործում: Սոցիալիզմ և կոմմունիզմ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԼԵՆԻՆ.— «Պետություն լեվ հեղափոխություն»:

ЛЕНИН.— «Тезисы о буржуазной демократии и диктатура пролетариата», т. XVII, Էջ 33-53:

ЛЕНИН.— «Лекция о государстве» («Правда» թերթում):

МАРКС.— «К критике политической экономии», առաջաբանը:

ЛЕНИН.— «Марксизм и реформизм», т. XII, Կ. II, Էջ 202—205:

ЛЕНИН.— «О значении золота» т. XVIII, Կ. I, Էջ 376—383:

ЛЕНИН.— «Марксизм и восстание», т. XIV, Կ. I, Էջ 135—140:

IV ԹԵՄԱ

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԻԴԵՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

(3 պարագլուխ)

Մեակման նպատակը

Տալ պատկերացում իդեոլոգիաների մասին և պարզել նրանց դասակարգային էությունն ու դասակարգային դերը:

Տալ հասկացողութիւն կրօնի՝ իբրև իդեոլոգիական վերնաշենքերից մեկի մասին և պարզել նրա սոցիալ-քաղաքական նշանակութիւնը:

Քննարկել գիտութեան՝ իբրև իդեոլոգիայի՝ հարցը, պարզել նրա դասակարգային բնույթը և նրա դերը դասակարգային զարգացման մեջ:

Մեակման ծրագիր

1. Հասարակական գիտակցութեան կախածութիւնը հասարակական կեցութիւնից: Իդեոլոգիաները վորպես հասարակական գիտակցութեան ձևեր: Հասարակական զարգացման տարբեր ձևերը վորպես վերնաշենքեր: Իդեոլոգիայի տեսակները—երավունք, գիտութիւն, արվեստ, կրօն, բարոյականութիւն, փիլիսոփայութիւն և այլն: Ամեն մի իդեոլոգիայի դասակարգային բնույթը դասակարգային հասարակութեան մեջ: Տիրող դասակարգի իդեոլոգիան վորպես տիրապետող իդեոլոգիա: Իդեոլոգիական (թեորետիկական) պայքարը վորպես դասակարգային պայքարի ձևերից մեկը: Մարքսիզմը վորպես պրոլետարիատի իդեոլոգիա: Մարքսիզմի նշանակութիւնը բանվորական շարժման համար: Տարբերայնութիւնը և գիտակցականութիւնը: Իդեոլոգիայի ազդեցութիւնը եկոնոմիկայի վրա: Այս ազդեցութեան սահմանները:

Կուլտուրայի դասակարգային բնույթը դասակարգային հասարակութեան մեջ: Պրոլետարիատի վերաբերմունքը բուրժուական կուլտուրայի հանդեպ: Կուլտուրական հեղափոխութեան պրոբլեմը և նրա ելութիւնը:

2. Կրօնը վորպես իդեոլոգիա: Կրօնի ծագումը:

Կրօնը վորպես իրականութեան աղավաղված պատկերացումը: Կրօնի ոգտագործման նկատառումներով: Բնագիտութիւնը և կրօնը: Կրօնը վորպես դեպի սոցիալիզմը գնալու խոչընդոտներից մեկը: Ոպպորտունիստական և կոմմունիստական կուսակցութիւնների վերաբերմունքը կրօնի հանդեպ: Հակակրօնական պրոպագանդի խնդիրները և մեթոդները:

3. Գիտութիւնը վորպես իդեոլոգիա: Հասարակական և բնական գիտութիւնները: Հասարակական գիտութիւնների դասակարգային բնույթը: Բնական գիտութիւնները և դասակարգային պայքարը: Մարքսիզմը և բնագիտութիւնը:

Գիտութիւնների հակադարձ ազդեցութիւնը արտագրողական ուժերի զարգացման վրա: Գիտութեան դերը հեղափոխական շարժման համար: Գիտութեան դերը սոցիալիստական շինարարութեան մեջ: Մարքսիզմը վորպես միակ գիտական իդեոլոգիան և նրա դերը հասարակական զարգացման մեջ:

Մարքսիզմը վորպես հասարակական կյանքի ձանաչման և փոփոխման գիտական մեթոդոլոգիա:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԼԵԽԱՆՈՎ.—«Պատմության մասերիայիսական րվրոնդուբյան մասին»:

ПЛЕХАНОВ.—«Об искусстве», т. XIV, стр. 3-36.

ПЛЕХАНОВ. — «О религии», т. XVII, стр. 197-235.

ЛЕНИН. — «Что делать?», т. V, стр. 133-151.

ЛЕНИН. — «Классы и партии в их отношении к религии и церкви», т. XI, ч. I, стр. 260-268.

V ԹԵՄԱ

ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄ ՅԵՎ ԻԴԵԱԼԻԶՄ

(2 պարագրաֆ)

Մշակման նպատակը

Պարզել մտածողության և կեցության առնչությունը և քննարկել նրա լուծումը մատերիալիզմի և իդեալիզմի մեջ:

Քննարկել ճանաչողության հարցը մատերիալիզմի և իդեալիզմի մեջ:

Պարզել իդեալիզմի և մատերիալիզմի համար պայքարելու անհրաժեշտությունը հեղափոխական մարքսիզմի համար:

Մշակման ծրագիր

1. Փրիստոփայության չերկու հիմնական դժիւր — մատերիալիզմ և իդեալիզմ: Նյութի առաջնությունը մատերիալիզմի մեջ և վոգուհի իդեալիզմի մեջ: Իդեալիզմը և աշխարհի ստեղծագործության կրոնական պատկերացումը: Նյութի որոշակի իրականությունն և, վերջապես կամ այն կերպ ներգործումն և մեր զգայության

որգանների վրա: Մտածողությունը վորպես բարձր կազմակերպված նյութի առանձնահատկություն: Դիալեկտիկական մատերիալիզմը ճանաչումն և մատերիալիզմը և գիտակցության միասնականությունը, և վոյ թի նույնությունը: Դիալեկտիկությունը վորպես որոշակի նյութական աշխարհի անդրադարձությունը մարդկային ուղեղում: Նյութի փրիստոփայական և ֆիզիկական ըմբռնողությունը: Նյութը վորպես նյութական աշխարհի շարժման բոլոր ձևերի ամբողջություն: Իդեալիզմ և գիտակցության առաջնությունը: Իդեալիզմը և որոշակի աշխարհում որին աջակցություն ու պատճառականություն մոծեկու ուսմունքը: Որոշակի իդեալիզմ և սուբյեկտիվ իդեալիզմ: Մտածողության և կեցության առնչության հարցի վերալիստական լուծումը:

2. Դիալեկտիկական մատերիալիզմը և աշխարհի ճանաչողության սկզբունքային հնարավորությունը: Որոշակի ճշմարտությունը, բացարձակ և հարաբերական ճշմարտությունը: Արտաքին աշխարհի ներգործությունը մեր զգայության որգանների վրա վորպես իմացողության աղբյուր: Փորձի տվյալների մտածողության միջոցով վերամշակվելու անհրաժեշտությունը: Պրակտիկական իրեր իմացողության ճշտության չափանիշ: Որոշակի աշխարհի ճանաչողության հնարավորության ժխտումը միջանի իդեալիստական շկոլաների կողմից: Թեորիայի և պրակտիկայի խզումը իդեալիզմի մեջ և նրանց միասնությունը մատերիալիզմի մեջ:

4. «Առանց հեղափոխական թևերի ալի չի կարող լինել նաև հեղափոխական շարժում» (Լենին): Մարքսիստական փրկիստության թյունն արհամարհելը և խեղաթյուրելը տանում է դեպի ուղղորտունիզմ պրակտիկայի մեջ: Դիալեկտիկական մատերիալիզմը, ճիշտ անդրադարձնելով իրականությանը, ծառայում է իբրև ղեկավարության պրակտիկայի համար: Դիալեկտիկական մատերիալիզմի գոհնկացման և խեղաթյուրման դեմ անխնա պայքար մղելու անհրաժեշտությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ЭНГЕЛЬС.— «Людвиг Фейербах», гл. II, стр. 10.

ДЕБОРИН.— «Ленин как мыслитель», 2-е изд. ГИЗ, стр. 9-37.

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ПЛЕХАНОВ.— Предисловие к книге Деборина «Введение в диалектический материализм», Разд. I, стр. 2.

БУХАРИН.— «Теория исторического материализма», §§ 19 и 20.

БАММЕЛЬ.— «Теория и практика марксизма», изд. Ком. академии, 1926 г., стр. 134-135, 136-138, 145-150, 151-152, 152-160, 166-170, 178-185.

VI ԹԵՄԱ

ՄԱՏԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱՅԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ

(2 պարապմունք)

ՄԵԿԱՎԱՆ ԵՎԱՍՏԱԿԻՐ

Պարզաբանելով մետաֆիզիկայի և դիալեկտիկայի հակադրությունը՝ հաստատել, վոր դիալեկտիկան բնության շարժման ու զարգացման ընդհանուր որենքները և մարդկային հասարակության ու մտածողության ուսմունքն է:

Քննել դիալեկտիկայի հիմնական որենքները և յերևան հանել մատերիալիստական դիալեկտիկայի մեթոդոլոգիական նշանակությունը մարքսիզմի թեորիայի և պրակտիկայի համար:

Պարզել մեխանիկական (մետաֆիզիկական) և դիալեկտիկական մատերիալիզմի տարբերությունը և հաստատել ժամանակակից մեխանիկական հոսանքի սեփականության բնույթը:

ՄՇԱԿՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

1. Բնության, հասարակության և մտածողության զարգացման պրոցեսները վորպես դիալեկտիկական պրոցեսներ: Իրեր և պրոցեսներ: Հասարակական և բնական գիտությունները վորպես որոշելի աշխարհի դիալեկտիկական որինաչափության անդրադարձություն: Մտածողության դիալեկտիկան վորպես որ-

յեկտրիվ աշխարհի դիալեկտիկայի անդրադարձութուն: Մետաֆիզիկական մեթոդ և իրերի ու յերևույթների ուսումնասիրությունն անշարժ ու քարացած վիճակում իրար հետ և շրջապատի հետ ունեցած կապից դուրս, արտորակ կերպով: Ձևական տրամաբանության ուրենքները վորպես մետաֆիզիկայի հիմունք: Դիալեկտիկական մեթոդ և իրերի ու յերևույթների ուսումնասիրությունը շարժման, զարգացման, փոփոխման և իրար հետ ունեցած փոխադարձ կապակցության մեջ, կոնկրետ կերպով: Դադարը վորպես շարժման մասնավոր դեպք: Մտածողությունն ըստ ձևական տրամաբանության՝ վորպես դիալեկտիկական մտածողության մասնավոր դեպք:

2. Դիալեկտիկայի հիմնական որենքները — ա) հակադրությունների պայքար և միասնականություն, բ) քանակի փոխարկումը վորակի և ընդհակառակը, գ) բացասման բացասում: Դիալեկտիկական մատերիալիզմի պայքարը հիլեկտիկայի և սոֆիստիկայի դեմ:

Մատերիալիստական դիալեկտիկան վորպես թեորիայի և պրակտիկայի միակ ճիշտ մեթոդը: Մատերիալիստական դիալեկտիկան՝ բնության յերևույթների ուսումնասիրության մեջ կիրառվելով՝ տալիս է բնության դիալեկտիկա (մեթոդոլոգիա). հասարակական յերևույթների ուսումնասիրության մեջ կիրառվելով՝ տալիս է պատմական մատերիալիզմ, այն է՝ հասարակական կյանքի ուսումնասիրության և փոփոխման մեթոդոլոգիա: Դիալեկտիկայի դերը գիտական կոմունիզմ ստեղծելու գործում: Լենինը դիալեկտիկայի՝ պրոլե-

տարիատի տակտիկայի համար ունեցած նշանակության մասին:

3. Ժամանակակից մեխանիկական մատերիալիզմի հայացքները մատերիալի, վորակի և քանակի փոխհարաբերության, հակադրությունների միասնության ու պայքարի մասին: Մեխանիկական մատերիալիզմի սահմանափակ և ռեվիզիոնիստական բնույթը: Մեխանիստների մերկացումը մարքսիստական լենինիստական հիմնարկների 2-րդ կոնֆերանսի կողմից:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ЭНГЕЛЬС.—«Развитие социализма от утопии к науке», гл. II, стр. 52-60, ГИЗ. 1926 г.

ДЕБОРИН.—«Ленин как мыслитель» Б. ГИЗ, 2-е изд., стр. 54-64.

ЭНГЕЛЬС.—«Анти-Дюринг» (главы: «Количество и качество» и «Отрицание отрицания») изд. «Московский рабочий», 1923 г., стр. 61-75.

ПЛЕХАНОВ.—«Диалектика и метафизика» (Семковский — «Хрестоматия». указ. изд., стр. 534-537.

ПЛЕХАНОВ.—«О скачках в природе и в истории». Приложение к «Основным вопросам марксизма», ГИЗ, 1926 г., стр. 90-100

ԼՐԱՑՈՒՑՔ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

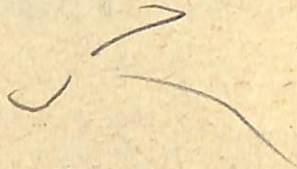
ПЛЕХАНОВ.—«Диалектика и логика», ГИЗ, 1926 г., стр. 100-110,

ЛЕНИН.— «Еще раз о профсоюзах, о текущем моменте и об ошибках т. т. Троцкого и Бухарина, т. XVIII, ч. I, стр. 46-60.

БАММЕЛЬ.— «Теория и практика марксизма», указ. изд., стр. 59-62, 78-79, 231-234, 239-245, 373-376, 377-378, 406-407.

ЛЕНИН.— «К вопросу о диалектике», т. XIII, изд. 2-е и 3-е.

U
C 1589

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0146675

